

EKONOMİK KRİZLER VE TÜRKİYE

Mehmet Fatih DARICAN

İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme
Yönetimi, fatihdarican@yahoo.com

ÖZET

Dünya ekonomisi yıllardır ekonomik istikrarsızlıklara karşı karşıya gelmiştir. Ekonomik istikrarsızlıklar beraberinde dünya devletlerini etkileyen ekonomik krizler meydana getirmiştir. Bu makalede dünyada yaşanan krizler ve bu krizlerin Türkiye'ye yansımaları anlatılmıştır. Türkiye'deki krizlerin bir kısmı kendi içindeki problemlerden kaynaklanmış bir kısmı ise dünyadaki gelişmelerden dolayı ortaya çıkmıştır. Türkiye'deki ortaya çıkan krizler tek nedene bağlamak doğru olmaz. Kimi zaman siyasal nedenlerde kimi zaman arz talep dengesizliğinden bazen de bankaların tutumundan kaynaklanabilir. Bu örnekler ve kriz çeşitleri detaylı bir şekilde makalede yer almaktadır. Türkiye tarihinde bir çok defa darbe görmüş bu darbeler sonunda da kimi zaman krize sürüklenmiştir. Demokratik tutumun olup olmaması da ekonomik krizlerin ortaya çıkmasında etkili bir nedendir. Türkiye ilk ekonomik krizi 1929 Büyük bunalım adı ile anılan dünya çapındaki krizle yaşamış son olarak da 2008 deki küresel krizden etkilenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, Küresel Kriz, Ekonomik İstikrarsızlık

1. GİRİŞ

Kriz birçok bilim dalında yaygın olarak kullanılan bir kavramdır. Önceden belli olmayan, aniden ortaya çıkan ve çıktığı ortamda derin değişikliklere neden olan bir olgudur.

Ekonomik kriz ise, iktisat biliminin ortaya çıkmasından bu yana iktisat yazınının incelediği konular arasında sürekli olarak en önde geleni arasında olmuştur. Dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan bir kriz küreselleşme akımının da etkisiyle kendisiyle bağlantılı olsun ya da olmasın diğer ekonomileri de etkileyebilmektedir

Yaşanan krizler nedeniyle ülke ekonomileri ağır bedeller ödemiş, büyük kayıplar yaşamıştır. Krizler nedeniyle birçok insan evini, işini, tasarruflarını kaybetmiş; birçokları da yoksulluk sınırında yaşayan insanlar sınıfına dahil olmuştur. Krizler ödettiği bu ağır bedeller nedeniyle birçok ekonomistin temel çalışma konusu olmuştur.

Dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan bir kriz küreselleşme akımının da etkisiyle kendisiyle bağlantılı olsun ya da olmasın diğer ekonomileri de etkileyebilmektedir.

EKONOMİK KRİZLER VE TÜRKİYE

Mehmet Fatih DARICAN

Krizle karşılaşan ekonomiler bozulan ekonomik dengelerini yeniden düzenlemek amacıyla ekonomik yapılarına uygun olan ve istikrar politikası olarak adlandırılan çeşitli programlar uygulamalar (Kuran, 2006, s. 1).

2. KRİZ KAVRAMI

Kriz kelimesi Yunanca "krisis" sözcüğünden gelmektedir. Kelime anlamı ise karar vermektir (Önder, 2001: 45). Kriz kavramının tanımı son derece geniştir. Sosyal bilimlerin doğası gereği ortak bir tanım üzerinde uzlaşmaya varılamamış olmasına rağmen yapılan farklı tanımlar hep aynı payda da birleşmiştir. Kriz, ekonominin dengeli bir durumdan dengesiz bir duruma ya da istikrarlı bir durumdan istikrarsız bir duruma düşmesi olarak ta tanımlanabilir (Özgüven, 2001, s. 6).

Bir başka ifadeyle kriz, daha iyiye ya da daha kötüye giden bir dönüm noktası; kati kararların verilmesi gereken kritik zaman olarak belirtilmektedir. Kriz her şeyden önce ekonomide normal olmayan bir durumdur ve piyasa mekanizması içerisinde piyasaların işlememesi, kilitlemesi ya da aşırı duyarlı hale gelerek büyük boyutlu dalgalanmalara neden olmaktadır. Bu nedenle kriz piyasa mekanizmasının hâkim olduğu kapitalist gelişmenin belli bir anına verilen isimdir. Dolayısıyla, kriz harekete dair bir kavramdır (Eroğlu ve Albeni, 2002, s. 97).

3. KRİZ TÜRLERİ

Para Krizi

Son yıllarda üzerinde en çok tartışılan kriz türü para krizidir. Para krizi, ulusal paraya olan güvenin kaybolması nedeniyle, spekülasyon amacıyla ülkeye gelen fonların hızlı bir şekilde ülkeyi terk etmeye başlaması ve merkez bankasının bu spekülative saldırıya karşı kuru koruyamayarak ulusal paranın değerinin düşürülmesi veya dalgalanmaya bırakılması olarak tanımlanabilir (Seyidoğlu, 1999, s. 583).

Bankacılık Krizleri

Bankacılık krizinin, genellikle bankaların yükümlülüklerini yerine getiremeyerek ertelemeye zorlayan, banka başarısızlıkları ve banka iflasları durumunda; mevduatların kendilerine ödenmeyeceği şüphe ve korkusu ile banka müşterilerinin bir veya daha fazla bankadan kaçışları durumunda; geniş ölçüde geri dönmeyen kredilerin yaşanması halinde veya hükümetlerin bu durumu önlemek için kurtarma yada kamulaştırma operasyonlarıyla müdahale ettiği durumlarda ortaya çıktığını söyleyebiliriz (Yay, 2001, s. 1236).

Sistemik Finansal Krizler

Piyasanın etkin bir şekilde işlemlerini engelleyerek genelinde şiddetli bir yıkıma yol açan krizlerdir. Potansiyel olarak finansal piyasaların ciddi biçimde bozulmasını ifade etmektedir ve ekonomik, sosyal ve politik yaşamın yapısından ve değişkenliğinden kaynaklanmaktadır. (Turgut, 2007; 38)

Dış Kaynaklı Krizler

Dış kaynaklı krizler ekonomide her şey yolunda giderken umulmadık bir anda harici bir şok nedeniyle oluşan likidite sıkışıklığı ve parasal daralma sonucu yatırımların azalması, hane halkının tüketim harcamalarını kısması ve ekonominin durgunluk sürecine girmesi olarak tanımlanabilir. Artan liberalizasyon ve sermaye mobilizasyonu neticesinde ülkeler tarihin hiçbir döneminde olmadıkları kadar yakın iktisadi ilişki içerisinde bulunmaktadır. Tüm göstergeler olumlu iken bir ülkenin krize girmesini açıklayan tek neden dış kaynaklı bir bozulmanın o ülkeye dolaylı etkisidir. Küresel ölçekli krizlerin her biri yayıldıkları diğer ülkeler için dış kaynaklı krizler sınıfına dahil edilebilir. Küresel krizlerden etkilenme farklı kanallarla mümkün olabilmektedir. Bu kanallar, dış ticaret kanalı, kredi kanalı ve yatırım kanalıdır. Bir ülkenin ticari partnerlerinden birinde meydana gelen bir kriz, diğer ülkeleri olumsuz etkileyebilmektedir. (Ataş, 2013, s. 10)

4. EKONOMİK KRİZLERİN ORTAYA ÇIKIŞI

Ekonomik kriz, firmaların yatırımlarında ve tüketici talebinde yaşanan büyük ölçüde azalma, yüksek oranlı işsizlik ve dolayısıyla yaşam standartlarının düşmesi biçiminde ortaya çıkabilir. Bazen krizler reel kesimden başlayıp, finans kesimini vurabileceği gibi tam tersi de olabilir. Yani doğrudan doğruya finansal sektörden de kaynaklanabilir. Çok ağır bir ekonomik kriz söz konusuysa, sonuçta bir resesyon ve borçları ödeyememe durumu da yaşanabilir (Eğilmez, 2009, s. 48)

Ekonomik krizlerin genel olarak nedenleri şu şekilde ifade edilebilir (Fener, 2012)

- Ekonomik krizler, reel ve finansal sektörlerde arz fazlalığı veya talep daralmasından dolayı ortaya çıkabilir. Gerek arz, gerekse talep krizinin ortaya çıkmasının çeşitli nedenleri vardır. Ekonomik krizlerin nedeni, her zaman ekonomik nedenler de olmayabilir. Örneğin, ülke düzeyinde ortaya çıkan deprem, sel gibi doğal afetler krizlerin nedeni olabilmektedir.
- Ekonomik krizler, organizasyon içi nedenlerden kaynaklanabileceği gibi, organizasyon dışı konjonktürel nedenlerden de kaynaklanabilir. Siyasal, ekonomik, teknolojik ve ekolojik alanlardaki hızlı değişim ekonomik krizlerin ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir.
- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, teknolojik buluşlar da bazı organizasyonlar için fırsat anlamına gelirken, bazı organizasyonlar için de krize yol açabilir.
- Ekonomik süreçte üretim, istihdam ve fiyatlar genel seviyesinde ortaya çıkan ani konjonktürel dalgalanmalar da depresyon, hiper enflasyon, işsizlik gibi krizlere neden olabilir.

5. 1929 KRİZİ (BÜYÜK BUNALIM)

EKONOMİK KRİZLER VE TÜRKİYE

Mehmet Fatih DARICAN

Hacmi, etki alanı ve süreci itibarıyla modern dünyanın en ağır ekonomik bunalımı 1929 Krizi olmuştur. Mali piyasalarda baş gösteren büyük bir panik, haftalar içinde reel sektöre yansımıştır. Oysa ki, 1920'lerde ekonomi çok iyi gidiyordu. Amerikalılar, Birinci Dünya Savaşının acılarını geride bırakmışlar, ekonomilerini yeniden yapılandırmaya girişmişlerdi. Mükthiş bir teknoloji ve üretim patlaması yaşıyorlardı. Otomotivden, enerjiye kadar akla gelebilecek her sektörden her gün yeni bir buluşun haberi geliyordu. Diğer yandan elektrik ve radyo, evlere giriyordu. Sanayiciler kazançlarını yeni fabrikalara, yeni makinelere, yeni işçilere yatırıyorlardı. Ücretler artıyordu, tüketim artıyordu. Borsa devamlı yükseliyordu. İyimser olmamak, geleceğe güven duymamak için hiçbir neden yoktu. 1920'ler Amerikalıların değişen yaşam biçimini yansıttığı için "Kükreyen 20'ler" olarak anılmıştı. Kükreyen 20'lerin en önemli buluşlarından birisi de seri üretimdi. Bu seri üretim tekniğinin sağladığı verimlilik, ekonomide büyümeyi hızlandırırken, tüm sektörlerde teknoloji hızla kullanılmaya başlanmıştı (Alkan, 2009, s. 121).

Büyük Bunalım'ın nedenleri konusunda ekonomistler arasında tam olarak bir fikir birliği yoktur. Bu sürecin tanımlanan karakteristikleri, çoğunlukla ekonomik bakımdan büyük çapta çöküştür. 1929 yazının başlangıcını izleyen dört yılda, finansal piyasalar ve kurumlar, emek piyasaları ve uluslararası para akımları ve mal piyasalarının işlevleri neredeyse tamamen sona ermiştir. 1929 yılında Büyük Buhran başlangıcı ile, dolaylı olumsuz etkileri Türk ekonomisini vurmaya başladı. Ödemeler bilançosu açığı, özellikle dış ticaret takas ve takas tanıttı "Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu" Şubat 1930'da sorununa hükümeti zorladı. Türk Merkez Bankası Kanunu 11 Haz 1930 tarihinde kabul edildi ve Merkez Bankası, Osmanlı Bankası işlevlerini devralmaya 3 Ekim 1930 tarihinde başlamıştır. Bu nedenle depresyon yurt içi satışlarda düşüş dolayısıyla mali sorunlar ile, satılmayan stoklar ile ticari özel sektöre bıraktı. Depresyona rağmen Türkiye 1929-1933 döneminde% 7.5 ortalama yıllık büyüme oranı deneyimli olmasına rağmen sadece o zaman Başbakan İsmet İnönü'nün liderliğindeki hükümet çevrelerinde birçok, "liberal" ekonomik rejimi altında elde edilen sonuçlar ile memnuniyetsizliği dile getirdi. İnönü ilk Sivas'ta yaptığı konuşmada açıkça "devletçilik" olarak nitelendirdi (Hiç ve Hiç Gencer, 2010).

1929 Türkiye'nin ekonomik krizle tanıştığı yıl olmasından dolayı, tüm dünyada etkili olan kriz Türkiye'de de ciddi sıkıntılara sebep olmuş buna Osmanlı'dan kalan borçların da eklenmiş ve bu dönemde Türk parasının değeri düşmüştür. Türk parasında görülen nispi istikrar 1929 yılında birden bire bozulmaya başladı. Bunun nedenleri şunlardır (Turan, 2011, s. 59).

- 1929 yılında Türk parasının değerinin en önemli düşme nedeni, 1929 yılında ödemeler bilançosu açıklarının birden bire iki katına çıkarak 101 milyon liraya ulaşmasıydı. Kötü hava koşulları ve dünya ekonomik krizinin sonucu olarak ihraç mallarımızın fiyatlarında hâsıl olan düşüşler ihracatımızın değerini 155 milyon liraya düşürmüştür.

EKONOMİK KRİZLER VE TÜRKİYE

Mehmet Fatih DARICAN

- Yeni uygulamaya konulacak 1499 sayılı gümrük tarifesi resimleri çok fazla yükselteceğini düşünen spekülâtorler büyük miktarda mal ithal ederek ithalat hacmimizin 286,2 milyon liraya ulaşmasına neden olmuştur.
- Hükümetin o dönemde bayındırlık programlarını yürütmeye hızla devam etmesi de ithalatı arttırmıştır.
- 1929 yılından itibaren ödemeler bilançosunda Duyun-u Umumiye idaresiyle yapılan anlaşmaya göre Osmanlı döneminden kalan borç taksitleri de yer almaya başlamıştır.
- Nihayet Demiryolları ve Haydarpaşa liman tesisleriyle ilgili taksit ödemelerinin ödemeler bilançomuz üzerinde olumsuz etkileri olmuştur.

Bilindiği gibi 1929 yılına kadar Cumhuriyet Hükümetleri Osmanlı döneminden kalan evrak-ı nakdiye miktarını arttırmamıştı. Hatta reel anlamda para arzında bir gerileme söz konusuydu. Hükümetin uzun zaman para politikası açısından pasif tutumu, özellikle tarımsal yapısı gereği mevsimlik dalgalanmalarla karşı karşıya olan ülkemizde olumsuz etkileri olmuştur (Parasız, 2003, s. 34).

6. TÜRKİYE'DE 1980 VE SONRASI YAŞANAN EKONOMİK KRİZLER

Türkiye, 1970'li yılların sonunda arka arkaya gelen ekonomik krizler yaşamış ve uygulanan istikrar programlarının makro değişkenler üzerindeki etkileri tam olarak hissedilmeden 1980 yılında yeni bir ekonomik krizle karşı karşıya kalmıştır. 1980 ekonomik krizi sonrasında uygulanan 24 Ocak 1980 istikrar kararlarının etkisi 1990'lı yıllara kadar devam etmiş ancak 1994 yılında yeni bir kriz daha ortaya çıkmıştır. Bu krizin etkilerini azaltmak amacıyla 5 Nisan 1994'de 5 Nisan Kararları adı altında yeni istikrar kararları uygulamaya konulmuştur. 5 Nisan Kararlarından sonra 9 Aralık 1999 istikrar Tedbirleri uygulamaya konmuş ancak bu tedbirlerin sonucunda Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleri patlak vermiştir. Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerinin akabinde halen yürürlükte olan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı uygulamaya konulmuştur Türkiye ekonomisinde 1974 yılından itibaren çok ciddi bunalım belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Ancak, tüm bu olumsuz belirtilere rağmen dönemin hükümeti bu olumsuzlukları değerlendirip radikal tedbirler alacağı yerde, sorunu görmezden gelmiştir.

1978 yılına gelindiğinde ekonomik bunalım ciddi boyutlara varmıştır. Bu bunalımdan çıkmak için bir dizi ekonomik önlem alınmaya başlanmıştır. Ancak alınan bu önlemler sorunun özüne inmediği, alınan politika demeti bir iç bütünlük arz etmediği ve dönemin hem iç hem de dış koşulları bunların uygulanmasına olanak tanımadığı için alınan tüm

EKONOMİK KRİZLER VE TÜRKİYE

Mehmet Fatih DARICAN

bu önlemler başarıyı getirememiştir. 1978-1979 yıllarında uygulamaya konan istikrar önlemleri ödemeler dengesi üzerinde kısa dönemli bir iyileşme sağladıysa da, enflasyonla mücadelede etkili olamamıştır. 1977 yılında %43.8 olan enflasyon oranı 1979'da %71.1'e yükselmiştir. İmalat sanayinde atıl kapasitenin artmasıyla da büyüme hızı negatif değerler almıştır. Tüm bu olumsuz etkenler, daha önce alınan istikrar tedbirlerinin yeterli olmadığını ortaya koymuştur. 1979 yılının sonlarında ekonomik krizin son sınırlarına vardığı sırada iktidara gelen yeni hükümet 24 Ocak 1980'de IMF, Dünya Bankası ve OECD'nin temsil ettiği yabancı sermaye gruplarının da desteğini arkasına alarak ekonomide köklü dönüşümleri amaçlayan bir istikrar programını uygulamaya koymuştur (Kuran, 2006, s. 30).

7. 2008 KÜRESEL KRİZİNDE TÜRKİYE

Dünya ekonomisi 2005 yılından itibaren hızlı bir biçimde büyümüştür. Büyümenin yanı sıra, ticaret hacmi genişlemiş, enflasyon tarihsel olarak en düşük düzeylere inmiş, faiz oranları düşmüş ve likidite imkanları artmıştır. Bununla birlikte, ABD'de 2007 yılı yaz aylarında düşük gelir seviyesindeki tasarruf sahiplerine kullandırılan riskli konut kredilerinin geri ödemelerinde ortaya çıkan güçlüklerden ötürü finans piyasalarında başlayan dalgalanmalar, 2008 Kasım ayından itibaren derinlik kazanarak küresel bir finans krizine dönüşmüştür (Aksoy, 2010, s.3)

2008 yılı bir bütün olarak dünya da olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik krizin yoğunlaşarak devam ettiği bir yıl oldu. Kriz öncesi büyüme hızında baş gösteren düşüş küresel krizin Türkiye'ye uluslararası bankacılık sistemine dayalı kredi kanallarının çalışmaması ve sermaye girişleri ile dış talepte yaşanan azalışlar dolaşımıyla yansımalarına paralel olarak 2008 yılının son çeyreğinden itibaren daralmaya dönüşmüş ve 2009 yılında, mali kuruluşlar dışında, hemen tüm sektörlerde ciddi küçülmeler yaşanmıştır. Ekonomideki bu daralmanın çalışma yasamı açısından ilk doğrudan etkisi istihdam üzerine olmuş ve Türkiye, 2008 yılında reel ekonomideki krizin, istihdam krizine düşmesiyle karşı karşıya kalmıştır

SONUÇ

Ekonomik krizler, en büyük ekonomik birimden en küçük ekonomik birime kadar ülkelerin iç ve dış borçlarının arttığı, işsizliğin arttığı, üretimin ve fiyatların istikrarsızlaştığı, iyi değerlendirildiğinde fırsat ancak iyi değerlendirilmediği zaman tehdit unsuru oluşturan, kısa ya da uzun dönemde ekonomide aniden ortaya çıkan bir olgudur. Her ülkenin kendine has sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı olduğundan dolayı bir tek krizi ülke için genel geçer neden olarak görmek mümkün değildir.

EKONOMİK KRİZLER VE TÜRKİYE

Mehmet Fatih DARICAN

Bir ülke ekonomisinde üretimde, istihdamda, fiyatlar genel seviyesinde meydana gelen konjonktürel dalgalanmalar, politika yapımcıların iktisat politikası aracılığıyla ekonomiye müdahale etmesi, işletmeler optimal büyüklükten uzaklaşması, merkezîyetçi ve hiyerarşik bir yönetim tarzı ve yine işletmelerin ekolojik ve teknolojik gelişmeleri yakından takip etmemesi hem ekonomik krizlerin genel nedenlerini oluşturmakta hem de krize karşı mücadele gücünü azaltmaktadır. Ekonomik krizle mücadele etmek amacıyla uygulanan istikrar programları, krizin olumsuz etkilerini gidererek kriz sonrasında bozulan dengeleri yeniden sağlamak amacı gütmektedir. Bunlardan ortodoks istikrar programları, gelişmekte olan ülkelerde enflasyon oranlarını düşürmek için sıkı para ve maliye politikası uygulanmasını öngörmekte, talebin daraltılması yoluyla enflasyon oranlarını kontrol altına almayı amaçlamaktadır. Heterodoks istikrar programları ise yüksek kronik enflasyon yaşayan ülkelerde enflasyon oranlarını kalıcı ve hızlı bir şekilde düşürmek için sıkı para ve maliye politikasına ek olarak fiyat ve ücret kontrollerinin uygulanmasını içeren politikaları uygulayarak istikrar sağlamayı hedeflemektedir.

Küreselleşmenin arttığı teknolojinin, haberleşmenin ve ulaşımın hızla gelişerek dünyanın küçük bir şehir halini aldığı günümüzde ülke olarak ekonomik krizlere girme riskimiz her an olabilir. Bu nedenlerden dolayı krizleri en az zararla atlama için güçlü bir ekonomiye aynı zamanda ekonominin dinamikleri diyebileceğimiz sanayiye çok ciddi bir şekilde ihtiyaç gözükmektedir. Tabii bunun yanında teknolojiyi unutmamamız gerekir. Bu noktada da ciddi bir ar-ge çalışmalarına ihtiyacımız vardır. Bir diğer önemli konu da Ülkemizin tarihsel sürecine baktığımızda ekonomik krizlerin sebepleri arasında sayabileceğimiz darbeler, özgürlüklerin kısıtlanması, ayrımcılıklar, kanunlardaki boşluklar, partiler arası fikir ayrılıklarının ülke gelişimine yenilik katması yerine kavgalara ve kaoslara neden olması da krizlere çok ciddi sebep olmaktadır. Biran önce ülke olarak bu tür durumlardan da uzak durarak daha ilerici tutum takınmalıyız.

KAYNAKLAR

- [1] Aksoy, Ö. (2010), *1990 Sonrası Dönemde Yaşanan Finansal Krizlerin Türkiye'nin Makroekonomik Dengeleri Üzerindeki Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi.
- [2] Alkan, L. (2009), *Küresel Sistemik Krizin Anatomisi*, 1. Basım, Scala Yayıncılık, İstanbul,
- [3] Ataş, B. (2013), *Küresel Ekonomik Krizler Ve Ülkelerin Küresel Krizlerden Sonraki Toparlanma Performanslarına Yönelik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Finans Bilim Dalı
- [4] Eğilmez, M. (2009), *Küresel Finans Krizi Piyasa Sisteminin Eleştirisi*, 4. baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi, s.48.
- [5] Eroğlu, Ö., Albeni, M. (2002), *Küreselleşme Ekonomik Krizler ve Türkiye*, Isparta, Bilim Kitabevi Yayınları, 2002, s. 97

EKONOMİK KRİZLER VE TÜRKİYE

Mehmet Fatih DARICAN

- [6] Fener, F. (2012), 2008 *Küresel Mali Kriz Ve Krizin Türkiye’de İstihdam Üzerine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Şanlıurfa
- [7] Hiç, M., Hiç Gencer, A. (2010), *Turkish Economy and Politics 1923-2002*
- [8] Kuran, İ. (2006), *Türkiye’de Ekonomik Krizler Ve İstikrar Programları (1980-2005)*, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- [9] Ozgüven, A. (2001), İktisadi Krizler, *Yeni Türkiye Dergisi*, Cilt:1, Yıl:7 Sayı: 41, s. 56-63.
- [10] Seyidoglu, H. (1999), *Uluslar arası İktisat*, Güzem Yayınları, İstanbul
- [11] Toprak, M. (2001), Yükselen Piyasalarda finansal Kriz, *Yeni Türkiye Dergisi*, Cilt: II, Sayı:42, Yıl:7, Kasım-Aralık
- [12] Turgut, A. (2007), Türleri, Nedenleri ve Göstergeleriyle Finansal Krizler *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi* Cilt 20 Sayı 4-5 Kasım 2006 / Şubat 2007 Krizleri.
- [13] Yay, G. G. (2001), *1990’lı Yıllarda Finanssal Krizler ve Türkiye Krizi*, *Yeni Türkiye*, Yıl:7, Sayı:4